

Holmenkollsymposiet, 12.-13. mars, 2012:

Stor deltakelse

370 deltakere strålte om kapp med vårsolen den første formiddagen under symposiet i oral protetik.

NTFs president og fagnemndsleder, Camilla Hansen Steinum og Inger-Johanne Nyland foretok sammen den offisielle åpningen av symposiet, og satte dets tilblivelse i nær sammenheng med innføringen av obligatorisk etterutdanning for tannleger som er medlem av Den norske tannlegeforening. Dette blir ikke den eneste nyvinningen på etterutdanningssiden kunne fagnemndslederen love.

Underdirektør Ole Marker fra Dansk Tandlægeforening hadde tatt turen fra København til Oslo for å kaste glans over åpningen av NTFs første symposium. Danskene har holdt på med dette i 20 år, og Marker konstaterte at det har tatt nordmennene litt tid å bli inspirert. Til gjengjeld kunne han gi arrangøren en lang liste over temaer det er mulig å holde symposium over.

Et symposium var for øvrig opprinnelig et drikkegilde (*sym-* «sammen» + *posis* «drikk») som fant sted i aristokratiske kretser i antikkens Hellas. Symposier foregikk i mennesenes rom, *andron*. Det var normalt 10–20 deltagere, som lå henslengt på venstre albue på benker, som var stilt opp langs veggene. De drakk vin blandet med vann i et stort *krater* som var oppstilt midt i rommet.

I den store salen på Holmenkollen Park Hotel Rica var det lite som minnet om dette. Riktignok satt det folk nærmest oppetter veggene, men de satt oppreist og det var lite vin å spore. Men salen var full – og talte mange fler enn 10–20.

I våre dager bruker vi ordet symposium mest når det er snakk om å bruke noe tid på å gå i dybden på ett tema innenfor et fagfelt. Og det var dette de var kommet for, fikk vi høre av dem vi snakket med.

Salen var full da NTF arrangerte sitt første symposium.

Prot-etikk

Prot-etikk sto det på tavlen, mens filosofen, fredsforskeren, søndagsskolelæreren og forfatteren Henrik Syse snakket. Han sa omtrent det samme som han pleier å si når han møter tannlegene, og noe annet er det vel ikke å si. Han vekker i hvert fall stor begeistring, hvis en skal dømme etter responsen fra salen.

Syse minnet om at det i en asymmetrisk relasjon alltid er den profesjonelle som har ansvaret. Som i relasjonen mellom tannlege og pasient. Pasienten kan ha det vanskelig i situasjonen, eller være redd. Og du kan være ganske sikker på at de husker sine møter med tannlegen, sa Syse. De husker hvis det var en som holdt rundt dem, billedlig talt. Eller bokstavelig talt.

Han snakket også om tannlegenes møter med hverandre. Er de møtene gode? Får tannlegene utnyttet fellesskapet. Eller er det mye ensomhet der, som i andre profesjonsgrupper. En og en som kan og vet mye, uten at det deles i nevneverdig grad.

Det handler mye om hvordan vi prioriterer tiden, sa Syse. Han viste til noe han hadde lest i Financial Times i forbindelse med finanskrisen. Et spørsmål om det ikke var noen som hadde sett noe på forhånd. Visstnok er det aldri kommet så mange kommentarer til en sak i den avisen, hverken før eller siden. Og svarene gikk mye ut på: Jo, vi så. Det var bare aldri tid til å snakke om det.

En må altså ta seg tid. Tid til å integrere etikken. I hverdagen. Tid til profesjonalitet, samtale og etikk. Tid til den gode samtalen – den som er lyttende, lærende, respektfull og åpen. Respekt betyr å se en gang til. Det vil si at en ikke har bestemt konklusjonen.

Hvordan utjevner vi den kunnskapen vi har? Slik at den kommer flest mulig til nytte? Spurte Syse, og:

Hvordan beveger vi oss fra teori til praksis? Fra etikk til moral.

Tid kan omtales på to måter. Som kronos og som kairos. Kronos er den vanlige tiden, den som sier hvor mye klokken er, at det er tid for å gå på jobben, at

bussen kommer snart at det er middag om ti minutter og så videre. Kairos er den gode tiden. Eller det gode med tid. At et kort møte kan bli til noe mer med tiden – i tidens fylde. Her er det aldri snakk om lite tid eller dårlig tid.

Og hva er dårlig tid? Har du prøvd å si det på engelsk? På engelsk fungerer det ikke i det hele tatt. 'I have bad time'. Det betyr ingenting. Og i hvert fall noe helt annet enn på norsk. Du kommer ikke langt forklaringsmessig når du sier 'I jumped after Wirkola', heller. På den annen side er det ikke alle her til lands som vet hva det vil si å hoppe etter Wirkola heller. Som hun sa, jenta i barnehagen: Hva betyr det egentlig, det med å hoppe etter ruccola?

Og der avsluttet Syse. Med å oppfordre til å skape den gode tid i en hektisk hverdag. Skape rom som er rause, åpne og meningsfulle. Der mennesker føler at de er sett.

Pasienten i sentrum

Generalsekretær, lege og jurist Gro Birkeland i Norsk pasientforening var den som skulle hoppe først etter ruccola. Og det gikk veldig bra. Hun innledet med å presentere foreningen, som en uavhengig organisasjon som bistår pasienter som opplever problemer i forhold til helsevesenet. Foreningen har siden 1986 drevet Kontoret for Pasienthjelp. Siden 90-tallet er driftskostnadene til kontoret dekket over statsbudsjettet.

Norsk pasientforening har bred kunnskap om problemer pasienter møter i helsevesenet og de arbeider for å løse problemene til det beste for pasientene, sa Birkeland. De har også kunnskap om pasienters rettigheter og har lang erfaring med å håndtere vanskelige situasjoner for pasienter og pårørende. De følger pasientene gjennom klageprosessen der det er nødvendig.

Birkeland fortalte videre at de håndterer i gjennomsnitt cirka ti tannsaker i året, basert på en gjennomgang av de tre siste årene. De fleste av disse sakene befinner seg i grenselandet mellom tannhelse og kjevekirurgi, sa hun videre. Og la til at det som regel handler om dår-

lig fag, og eller manglende informasjon og lydhørhet.

Hennes erfaring tilsier at tannleger bør bli bedre til å informere pasientene om hva de kan få dekket av det offentlige. Hun sa at hun har inntrykk av at mange saker handler om at pasienter ikke kjenner rettighetene sine, og at de ofte søker om refusjon for utlegg de har hatt for sent, det vil si etter at den relativt korte fristen er utløpt.

Deretter presenterte hun tre konkrete eksempler på saker foreningen hennes har hatt til behandling, hvorav en tannlegesak. Det dreide seg om en pasient som hadde fått en infeksjon etter en ekstraksjon, og der tannlegen ikke hadde gitt pasienten antibiotika forebyggende. Dette mente Birkeland var en feil, mens flere i salen ikke delte den oppfatningen. Infeksjonen utviklet seg i hvert fall til en alvorlig tilstand, der pasienten falt i koma rett etter at tannlegen var blitt konsultert på nytt. Og det hele endte med at pasienten fikk medhold i sin klage hos Norsk pasientskadeerstatning, blant annet fordi tannlegen hadde gitt for dårlig oppfølging.

Birkeland gikk over til å snakke om dialogkompetanse og lydhørhet, sosial kompetanse, raushet og oppmerksomhet – og om et helhetlig syn på pasienten. Faktorer som fremmer god dialog er god organisering, å sørge for å ha tid til pasienten, å se pasienten jevnlig, kontinuitet og oppdatering; spør alltid om hva som er skjedd siden sist. Ta deg tid til å motta tilbakemelding fra pasienten. Pasienten trenger tid, tålmodighet, interesse og dialog. Birkeland understreket også, det vi så ofte hører, at tannlegene ser pasientene mer jevnlig enn det fastlegen som regel gjør, og at tannlegen dermed er i en unik posisjon til å fange opp for eksempel alvorlig sykdom på et tidlig tidspunkt.

Det som truer god pasientbehandling i følge Birkeland er manglende dialog-

Og ute skinte solen.

kunnskap, arroganse hos behandleren, fremmedgjøring eller stigmatisering av pasienten, manglende helhetlig syn på pasienten, manglende åpenhet for tilbakemelding, lite kontinuitet, effektivisering, manglende helhetssyn, søkelys på kortsiktig inntjening samt ensidig søkelys på teknikk og prosedyrer.

Og så protetik

Og så var det protetikens tur. Først ut var Eva Børstad og deretter Geir W. Stene-Johansen. Børstad innledet om Protetiske problemstillinger – spesialistens hverdag, diagnostikk og løsninger på henviste kasus med vekt på konvensjonell protetik. Og Stene-Johansen overtok stafettpinnen med protetiske komplikasjoner ved implantatbehandling – en systematisk gjennomgang belyst med kasus. Han ville vise kasus med protetiske komplikasjoner og belyse hvorfor det gikk galt, hvilken behandling som ble gjort for å løse problemet og hvordan behandlingen burde vært planlagt og utført for å unngå komplikasjonen.

SMS-spørsmål fra salen

Under hele den beskrevne bolken, og gjennom hele symposiet, var det mulig for de som satt i salen å sende spørsmål til foredragsholderne på SMS. Eventuelt på en lapp med håndskrift, for den som liker det bedre. Og spørsmålene uteble ikke. De kom i rikelig monn til både Birkeland, Børstad og Stene-Johansen. (Syse måtte gå før spørsmålsrunden), og ble utvalgt og redigert av radarparet Hans Jacob Rønold og Erik Saxegaard, som skulle styre symposiet fra ende til annen, og som i hvert fall innledningsvis og så lenge Tidende var der gjorde det på en lett og ledig, elegant og utmerket måte.

Og så var det lunsj. Og så langt var alle glade. Vi snakket med deltakere fra både sør og nord, og øst og vest. Flere hadde reist langt for å få med seg NTFs første symposium, og mange ga uttrykk for at de hadde gledet seg lenge til

Videreutdanningskandidat Hazem Tamim, symposiummoderator Erik Saxegaard og tekniker fra FotoPhono redigerer innkomne SMS-spørsmål fra salen.

denne anledningen til å gjøre et dypdykk i fagfeltet oral protetik.

Tekst: Ellen Beate Dyvi
Foto: Kristin Aksnes